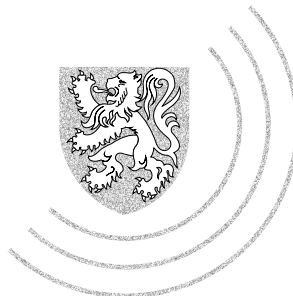

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

24 maart 1999

MAATSCHAPPELIJKE BELEIDSNOTA

BIJZONDERE JEUGDZORG

MOTIE VAN AANBEVELING

**van mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Patricia Ceysens,
mevrouw Kathy Lindekens en mevrouw Ria Van Den Heuvel c.s**

Zie :

1354 (1998-1999)

– Nr. 1 : Maatschappelijke beleidsnota

Het Vlaams Parlement,

– gelet op :

- 1° de gemeenschapsbevoegdheid inzake bijstand aan personen ;
- 2° de bemoedigende praktijken en positieve evoluties in en rondom de sector bijzondere jeugdzorg ;
- 3° de discussienota Bijzondere jeugdzorg, opgesteld door de expert Eric Berx, op basis van een schriftelijke bevraging van directe of uitvoerende actoren uit de sector bijzondere jeugdzorg en verwante sectoren ;
- 4° de rondetafelgesprekken over de discussienota en het ontwerp van beleidsnota ;
- 5° de daaruit voortvloeiende maatschappelijke beleidsnota bijzondere jeugdzorg ;

I. Preventie

- neemt zich voor bij prioriteit te zorgen voor een raamdecreet inzake algemene preventie met betrekking tot jeugd. Daarin wordt minimaal het conceptueel kader bepaald.
- vraagt de Vlaamse regering :
 - 1° over te gaan tot de consequente uitbouw van de preventie gestuurd op Vlaams niveau, door :
 - een interdepartementale werkgroep op te richten voor overleg en samenwerking inzake de bevordering van de algemene preventie met betrekking tot jeugd. In deze werkgroep moet ook het werkveld aan bod komen.
 - binnen de Vlaamse administratie een intersectorale cel op te richten voor ondersteuning inzake algemene preventie met betrekking tot jeugd. Deze cel heeft als opdracht de positionering van de onderscheiden actoren te begeleiden.
 - 2° algemene preventie met betrekking tot jeugd prioritair lokaal te organiseren.

Dit preventiebeleid kan niet los gezien worden van een stimulerend en ondersteunend beleid

inzake gezin, school, tewerkstelling, huisvesting en cultuur.

II. Jeugdzorg

– vraagt de Vlaamse regering :

- 1° de bestaande eerstelijns jeugd- en gezinszorg te inventariseren en verder uit te bouwen met oog voor de onderlinge samenwerking.
- 2° prioritair meer opvoedingsondersteunende dienst- en hulpverlening beschikbaar te stellen, en ze meer toegankelijk te maken in de onmiddellijke lokale leefomgeving van gezinnen en jongeren. Dit moet gebeuren vanuit verschillende sectoren : het OCMW, Kind en Gezin, het algemeen welzijnswerk, het buurtwerk, de ervaringsdeskundigen uit de armoedebeweging, de scholen, het socio-cultureel werk enzovoort. Ook de centra voor leerlingenbegeleiding, de bijzondere jeugdzorg, en de diensten geestelijke gezondheidszorg spelen een belangrijke rol bij de opvoedingsondersteuning.
- 3° gezinsbegeleiding, opvoedingsondersteuning en (crisis)hulpverlening voor jongeren bij voorkeur buiten de huidige bijzondere jeugdzorg uit te bouwen.
- 4° vormings- en onderwijsinstellingen te stimuleren om op te leiden tot een emanciperende hulpverleningshouding en -vaardigheid.
- 5° te voorzien in de voldoende uitbouw van andere gespecialiseerde hulpverlening zoals geestelijke gezondheidszorg, jeugdpsychiatrie en drughulpverlening.

III. Bijzondere jeugdbijstand

A. Profileren en opdracht

– vraagt de Vlaamse regering :

- 1° methodieken te ondersteunen die beter aansluiten bij het cliënteel, waardoor de maatschappelijk noodzakelijk bevonden hulpverlening in de bijzondere jeugdzorg ook beter onderhandeld en aanvaard kan worden door het cliënteel. De inschakeling van vertrouwenspersonen, ervaringsdeskundigen en be-

middelaars moet daarbij worden gestimuleerd.

2° met het oog op een wijziging van de decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op 4 april 1990 een werkgroep duidelijk en verifieerbaar te laten omschrijven wat problematische opvoedings- en leefsituaties van minderjarigen zijn en welke schendingen van hun provisie- of protectierechten aanleiding kunnen geven tot dwingend maatschappelijk optreden.

- neemt zich voor in het raam van het beroepsgeheim van alle hulpverleners in de jeugdzorg bij decreet het meldingsrecht expliciet op te nemen voor die welomschreven problematische opvoedings- en leefsituaties ten behoeve van de protectierechten van kinderen en jongeren.

B. Organisatie van de hulpverlening

- vraagt de Vlaamse regering :

1° het hulpverleningsaanbod verder uit te bouwen rekening houdend met een op te zetten behoeftenonderzoek.

2° de differentiatie van werkvormen en methodieken in de bijzondere jeugdzorg te intensiveren en accurater en meer flexibel af te stemmen op de specifieke doelgroepen. De hulpverlening moet meer vraaggestuurd verlopen en bij gelijkblijvend effect voorrang geven aan de ambulante hulp.

3° de residentiële voorzieningen verder te differentiëren. Particuliere voorzieningen in de bijzondere jeugdzorg, de gemeenschapsinstellingen, specifieke voorzieningen in de gehandicaptenzorg, de kinder- en jeugdpsychiatrie, en de geestelijke gezondheidszorg moeten beter op elkaar worden afgestemd en moeten kunnen samenwerken in een netwerk. Trajecthulpverlening over verschillende werkvormen en sectoren heen moet mogelijk gemaakt worden. De regelgeving moet daartoe bijdragen.

4° in de pleegzorg naast de perspectiefbiedende gezinsopvang ook perspectiefzoekende gezinsopvang (waar de terugkeer naar het milieu van herkomst het perspectief blijft) te stimuleren. Hiervoor moet overleg gepleegd worden met de federale overheid om voor steungezinnen, tijdelijke opvanggezinnen en

weekendgezinnen de huidige administratieve regelgeving inzake domiciliëring en kinderbijslag te wijzigen opdat de natuurlijke ouders erkend kunnen blijven in hun ouderschap.

5° de ontwikkeling van pedagogische projecten te stimuleren, te coördineren en de continuïteit in de werking te garanderen van de organisaties die dergelijke projecten aanbieden.

6° in het kader van een kwaliteitsbeleid ook de middelen en mogelijkheden voor kwaliteitsvolle arbeidsvoorwaarden en vorming, training en opleiding (VTO) voor alle personeelsleden te garanderen.

C. Herstelgerichte afhandelingsvormen

- neemt zich voor jongeren die als misdrijf omschreven feiten plegen (de huidige MOF) in de toekomst ook tot de doelgroep van de bijzondere jeugdzorg te laten behoren om zodoende inhoud te geven aan de geëigende herstelafhandeling en parallel hieraan hulpverlening te kunnen aanbieden.

- vraagt de Vlaamse regering :

1° binnen de huidige juridische context de uitvoering van alternatieve afhandelingsvormen bij minderjarige delictplegers te veralgemenen en daarbij maximaal de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap te benutten.

2° voor de gedifferentieerde afhandeling van als misdrijf omschreven feiten moeten herstelgerichte afhandelingsvormen worden opgezet : herstelbemiddeling tussen dader en slachtoffer, gemeenschapsdienst en leerprojecten moeten in alle gerechtelijke arrondissementen worden georganiseerd.

3° het alzo verruimde aanbod gecoördineerd aan te bieden en blijvend te evalueren.

D. Verwijzing

- neemt zich voor :

1° de toewijzing van hulpverlening in de bijzondere jeugdzorg ook in de toekomst afhanke-

lijk te maken van een beslissing van een officiële instantie,

2° de sluis- en bufferfunctie naar gedwongen hulpverlening te optimaliseren. Om de kansen op onderhandelde en aanvaarde hulp te vergroten moeten ervarings-deskundigen uit de armoedebeweging en ook personen met deskundigheid op het vlak van kinderrechten betrokken worden.

3° op middellange termijn te streven naar een multidisciplinaire organisatie van de screening, diagnose en indicatiestelling als een deelfunctie binnen een regionale en intersectoraal georganiseerde jeugdzorg. Daarbij wordt rekening gehouden met de bevindingen van de interdepartementale werkgroep Jeugdzorg, met de conclusies van de Gezins- en Welzijnsraad en met de aanbevelingen uit het onderzoek naar de experimenten inzake regie in de jeugdzorg. De huidige toegangspoorten moeten daarom ook betrokken worden bij de experimenten van regionale regie in de jeugdzorg.

- vraagt de Vlaamse regering om op korte termijn maatregelen te nemen om de *caseload* bij de sociale diensten van de comités voor bijzondere jeugdzorg en van de jeugdrechtbank correct in te schatten, rekening houdende met de wetenschappelijke doorlichting van de huidige werkbelasting door prof. dr. J. Breda van de UFSIA en ook met het oog op een meer permanente bereikbaarheid van die diensten. Daartoe moeten ook middelen en mogelijkheden voor kwaliteitsvolle arbeidsvoorwaarden worden gegarandeerd.

IV. Wetenschappelijke ondersteuning en onderzoek

- vraagt de Vlaamse regering :

1° daadwerkelijke ondersteuningsmaatregelen te nemen met het oog op een efficiënte en effectieve zorg.

2° een intersectoraal behoeftenonderzoek op te zetten over de uitbouw van het hulpverleningsaanbod en dit regionaal af te stemmen. Het behoeftenonderzoek moet gebaseerd zijn op een permanente, uniforme, intersectorale en verplichte registratie van de hulpvragen en het hulpaanbod.

3° een effectiviteitsonderzoek op te zetten in de bijzondere jeugdzorg en de jeugdzorg in het algemeen. Bij dat effectiviteitsonderzoek worden naast de hulpverleningsactoren ook de cliënten betrokken.

4° op korte termijn wetenschappelijk onderzoek te koppelen aan de alternatieve afhandelingsvormen die nu reeds in sommige gerechtelijke arrondissementen voor minderjarigen worden opgezet. Dat wetenschappelijk onderzoek moet zowel een procesevaluatie als een effectevaluatie omvatten. De uitbreiding naar andere gerechtelijke arrondissementen en de implementatie van de methodieken moeten rekening houden met de resultaten van dat wetenschappelijk onderzoek.

5° een ondersteuningsstructuur uit te bouwen in de vorm van een steunpunt voor inhoudelijke en methodische ontwikkeling binnen de bijzondere jeugdzorg. In die ondersteuningsstructuur moeten zowel de particuliere sector, de overheid, de verwijzende instanties, en het cliënteel, alsook het wetenschappelijk onderzoek worden betrokken. Die ondersteuningsstructuur zorgt ook voor effectevaluatie bij vernieuwende methodieken, werkvormen en projecten in de bijzondere jeugdzorg.

V. Processturing, regelgeving en decretale aanpassingen

- neemt zich voor :

1° zijn regelgeving inzake de bijzondere jeugdzorg te baseren op de dragende principes van het internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

2° op korte termijn de procedure bij hoogdringendheid te herzien met het oog op meer effectieve hulp voor kinderen en jongeren van wie de protectierechten fundamenteel geschonden zijn.

3° binnen een nader te faseren tijds kader doch op middellange termijn een decretale verankering van integrale jeugdzorg in Vlaanderen te voorzien met het internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind als algemeen referentiepunt.

– vraagt de Vlaamse regering :

1° over te gaan tot de oprichting van volgende werkgroepen en over hun werking aan het Vlaams Parlement te rapporteren :

a) een ad hoc werkgroep waarin, naast de intersectorale actoren, ook actoren uit de gezins- en ouderorganisaties, de armoedebeweging, de kinderrechtenbeweging, en het Vlaams Parlement worden betrokken. Deze werkgroep omschrijft duidelijk en verifieerbaar wat problematische opvoedings- en leefsituaties van minderjarigen zijn en welke schendingen van hun provisie- of protectierechten aanleiding kunnen geven tot dwingend maatschappelijk optreden. Dit moet gebeuren vanuit de inspiratie van het internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De voorbereiding ervan moet onverwijld starten.

b) een interdepartementale werkgroep met als initiële doelstelling de vergelijking van :

- de missies van de verschillende sectoren ;
- de doelgroepen ;
- de toegankelijkheidsgraad en de toegangspoorten ;
- de normering en de programmatie ;
- en met als finale doelstelling te komen tot een intersectoraal strategisch plan voor de jeugdzorg.

De werkgroep tekent tevens de krijtlijnen uit voor de bovengenoemde experimentele regio's.

2° op korte termijn de intersectorale afstemming tussen de verschillende diensten en sectoren op de agenda van de Gezins- en Welzijnsraad te plaatsen.

3° een bevoorrecht regionaal en intersectoraal aanspreekpunt aan te wijzen met betrekking

tot kinderrechten en klachten in de jeugdzorg. Ervaringsdeskundigen uit de armoedebeweging en personen met deskundigheid op het vlak van kinderrechten moeten deel uitmaken van dat regionale aanspreekpunt. Voor de organisatie moet samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat worden opgezet.

4° over te gaan tot het selecteren van experimentele regio's voor integrale jeugdzorg. Daarbij moet de ondersteuning door de Vlaamse overheid worden gegarandeerd door middel van coördinatie en regie, experimentele flexibilisering van de regelgeving, een *incentive*-beleid en wetenschappelijk effecten-onderzoek, uitgaande van het recht van kinderen, jongeren en ouders op een dienst- en hulpverlening op maat.

5° concrete richtlijnen inzake de rechten van kinderen en ouders uitgebreid op te nemen in de minimale sectorale kwaliteitscriteria van de bijzondere jeugdzorg ter verdere uitvoering van het kwaliteitsdecreet.

6° de implementatie van kinderrechten in alle voorzieningen te garanderen en de oprichting van oudergroepen in de bijzondere jeugdzorg te stimuleren.

7° op korte termijn de decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op 4 april 1990, en de uitvoeringsbesluiten te toetsen aan de discussienota en de maatschappelijke beleidsnota van het de Commissie ad hoc Bijzondere Jeugdzorg van het Vlaams Parlement. Op basis daarvan worden voorstellen tot wijziging van de regelgeving aan het Vlaams Parlement voorgelegd.

VI. Overleg met het federale parlement

– neemt zich voor een brief te schrijven aan het federale parlement met het verzoek dringend te overleggen over :

1° de basisprincipes voor de wijziging van de wetgeving op de jeugdbescherming, de orga-

nisatie van de jeugdgerichten en de uitvoering ;

2° de externe rechtspositie van jongeren ;

3° de afstemming tussen gemeenschapsbevoegdheid en federale bevoegdheid inzake preventiebeleid.

Trees MERCKX-VAN GOEY

Patricia CEYSENS

Kathy LINDEKENS

Ria VAN DEN HEUVEL

Etienne VAN VAERENBERGH
